

GEDRAGSCODE

ten behoeve van de gemeenschappen van Geloof en Licht in Nederland

Geloof en Licht Nederland

Meerweidenlaan 51, 1951 BW Velsen-Noord

Gedragscode

ten behoeve van de gemeenschappen van Geloof en Licht in Nederland

Inleiding

Deze gedragscode is bedoeld ter voorkoming van elke vorm van seksuele intimidatie en misbruik, machtsmisbruik, geweld, verwaarlozing en grensoverschrijdend gedrag, ter bescherming van met name mensen met een verstandelijke beperking en minderjarigen. Hij is opgesteld ten behoeve van de gemeenschappen van Geloof en Licht in Nederland en het betreft een nationale aanpassing – met inachtneming van de Nederlandse wet- en regelgeving – aan de gedragscode die door het internationale bestuur van Geloof en Licht in oktober 2019 werd geformuleerd. Deze Nederlandse gedragscode baseert zich in grote lijnen, maar niet integraal, op de inhoud van de internationale code.

De internationale raad van bestuur van Geloof en Licht is op de hoogte van het bestaan van deze Nederlandse gedragscode. Een kopie in het Engels (een van de drie officiële talen van Geloof en Licht) werd aan het internationale secretariaat toegezonden.

De gemeenschappen in Nederland behoren binnen de organisatiestructuur van Geloof en Licht Internationaal sinds augustus 2022 niet meer tot een provincie maar vallen rechtstreeks onder het internationale coördinatieteam.

Binnen de Nederlandse Kerkprovincie maakt Geloof en Licht Nederland deel uit van het Overleg Nieuwe Bewegingen en is als zodanig gehouden aan de “Gedragscode Pastoraat” van de gezamenlijke bisschoppen.

Het doel van Geloof en Licht

Geloof en Licht is geboren uit de wens om de persoon met een verstandelijke beperking en zijn familie te helpen hun plaats te vinden in Kerk en maatschappij. Het is een beweging die bestaat uit gemeenschappen. In het hart hiervan staan mensen van alle leeftijden, met een meer of minder ernstige verstandelijke beperking: kinderen, adolescenten en volwassenen. Zij worden omringd door hun familie en vrienden, vooral jongeren. Elke gemeenschap wordt indien mogelijk vergezeld door een aalmoezenier. Geloof en Licht geeft aan mensen met een verstandelijke beperking de mogelijkheid om erkend te worden in hun eigen unieke persoonlijkheid; zij mogen er hun gaven en talenten praktiseren en de vreugde van de vriendschap ontdekken.

De gemeenschappen zijn geen leefgemeenschappen, maar gemeenschappen waarvan de leden elkaar minstens een keer per maand ontmoeten. Door hun moeilijkheden en hun hoop met elkaar te delen smeden zij onderling steeds diepere banden: door samen feest te vieren, te bidden en door deel te nemen aan de Eucharistie en/of andere godsdienstige vieringen. Elke gemeenschap omvat gewoonlijk een dertigtal leden.

De gemeenschappen kunnen, buiten de reguliere ontmoetingen om, nog allerlei andere activiteiten ontplooiën. De aard van deze activiteiten is afhankelijk van de behoeften en de creativiteit van haar leden en de inspiratie van God. Zo kan men vakantiecampen organiseren, retraites, bedevaarten enz.

Het uitoefenen van verantwoordelijkheid bij Geloof en Licht

De coördinator van de gemeenschap is samen met het coördinatieteam verantwoordelijk voor het leven van de gemeenschap. Zij dienen allen in het bezit te zijn van een ‘Verklaring omtrent Gedrag’ (VOG).

Naast de reguliere maandelijkse ontmoetingen kent Geloof en Licht nog andere activiteiten: de deelnemers hieraan zijn doorgaans allemaal reeds lid van een bestaande gemeenschap. Dit geldt niet voor de vrijwilligers die speciaal deelnemen om een bepaalde activiteit te ondersteunen. Zij vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeenschapscoördinator en dienen op de hoogte te zijn van deze gedragscode. Zij vullen hiertoe een aparte verklaring in, voorzien van hun handtekening. (zie bijlage 1).

1. Wat wordt bedoeld met mishandeling?

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO, World Health Organization) definieert mishandeling als "elke vorm van lichamelijke en/of emotionele mishandeling, verwaarlozing, nalatigheid en commerciële of andere uitbuiting die resulteert in feitelijke of potentiële schade aan de gezondheid, het voortbestaan, de ontwikkeling of waardigheid van de persoon in de context van een relatie van verantwoordelijkheid, vertrouwen of macht." (WHO-Genève, 29-31 Maart 1999)

2. Wat omhelst deze gedragscode?

Om de persoon met een verstandelijke beperking te kunnen helpen om vrede van hart te vinden en hoop op en verlangen naar ontplooiing, is het zeker nodig hem te zien in het licht van het Evangelie. Maar het is eveneens nodig om zijn menselijke noden en zijn lijden te begrijpen en daarop een antwoord weten te geven. Dat vereist het geleidelijk aan opdoen van praktische ervaring en noodzakelijke kennis. Degenen die zich met Geloof en Licht verbonden hebben moeten zich kennis en vaardigheden verwerven om gewonde en in moeilijkheden verkerende gehandicapten te kunnen begeleiden. (*Charter III,3*)

Overeenkomstig ons Charter wordt in de gemeenschappen van ons gevraagd:

- om met name kinderen en de meest kwetsbare personen in onze gemeenschap met respect en waardigheid te bejegenen, rekening houdend met hun specifieke karakter, behoeften en interesses en overeenkomstig de lokale gebruiken en culturele omstandigheden;
- om de rechten van elke persoon te eerbiedigen als een volwaardig persoon, in lichaam en geest;
- om een sfeer van openheid en transparantie te creëren en te ontwikkelen, waar iedereen zich vrij voelt om in alle openheid over zijn zorgen, problemen en persoonlijke situatie te kunnen spreken en waar oprecht wordt geluisterd;
- om in de gemeenschap elk gedrag te vermijden dat de fysieke en psychische integriteit van een persoon kan bedreigen;
- om de coördinator van de gemeenschap en/of de nationale coördinator te verwittigen indien er ook maar enige twijfels rijzen aangaande het naleven van de gedragscode of indien er een situatie dreigt te ontstaan die hiermee in tegenspraak is;
- om erop toe te zien dat kwetsbare personen in de gemeenschap, die niet in staat zijn om zelfstandig te douchen of naar het toilet te gaan, alleen door daartoe bekwame mensen worden begeleid.

Voor elke activiteit die **langer dan 24 uur** duurt, dient de gemeenschapscoördinator een verklaring op te sturen (*zie bijlage 2*) naar de nationale vereniging. In deze verklaring dient expliciet te worden vermeld dat alle deelnemers op de hoogte zijn gebracht van de gedragscode. Elke gemeenschapscoördinator dient door de nationale vereniging geïnformeerd te worden over de maatregelen die, indien nodig, moeten worden toegepast, evenals de naam van de vertrouwenspersoon die gecontacteerd dient te worden, indien nodig. In 2014 heeft Geloof en Licht Nederland reeds een algemene richtlijn opgesteld met betrekking tot ongewenste intimiteiten en seksueel misbruik die nog steeds van toepassing is. (*zie bijlage 3*).

Mensen met een verstandelijke beperking, die niet of amper kunnen lezen of schrijven, zullen op een andere manier geïnformeerd moeten worden over de inhoud van deze gedragscode, overeenkomstig hun individuele bevattingsvermogen en communicatieniveau. (*zie bijlage 4*).

3. Plan van aanpak

Bij het organiseren van elke activiteit die **langer dan 24 uur** duurt zal de organisatie op voorhand een plan maken waarin wordt omschreven op welke wijze de waakzaamheid zal worden betracht om het welzijn en de bescherming van de meest kwetsbare personen te borgen. Dit plan zal elke avond worden geëvalueerd. Men dient er rekening mee te houden dat het onder alle omstandigheden volstrekt verboden is om:

- iemand te slaan of iedere andere vorm van fysiek, verbaal of psychologisch geweld te gebruiken;
- verbaal of fysiek seksueel gedrag te vertonen of iemand seksueel te misbruiken;
- iemand te vernederen of te kleineren door woorden of daden;
- iemand via sociale media direct of indirect te bestoken of te intimideren.

Wanneer iemand in het geheim iets wordt toevertrouwd, of wanneer men zelf iets ontdekt, kan dit reacties van boosheid en/of verwardheid veroorzaken, zonder te weten hoe men nu verder moet handelen. Dit verhoogt het risico dat men er ofwel verder maar het zwijgen toe doet, of daarentegen iedereen op de hoogte brengt – terwijl het juist heel belangrijk is om een hoge mate van discretie te betrachten om het slachtoffer optimaal te beschermen zodat men in een vertrouwelijke sfeer naar hem/haar kan luisteren. De Nationale Raad van Geloof en Licht in Nederland zal hiertoe ten minste één vertrouwenspersoon aanwijzen. Deze persoon zal eerst luisteren naar degene die op de hoogte is van de feiten, om vervolgens hem/haar te adviseren met betrekking tot deze feiten en het verzamelen van verdere informatie. (zie bijlage 5). Daarnaast zal de Nationale Raad jaarlijks het thema van misbruik en mishandeling in hun vergadering onder de aandacht brengen en wordt ook bekeken of er behoefte c.q. noodzaak is aan aanvullende vorming of scholing in deze.

4. Hoe moet de vertrouwenspersoon omgaan met bewijsmateriaal of informatie over een lid van de gemeenschap inzake mishandeling of misbruik?

- a) Het is noodzakelijk om een positieve grondhouding te hebben ten opzichte van het slachtoffer en zijn/haar verwoording van het gebeurde niet te bagatelliseren. Het is erg belangrijk om de persoon te helpen zicht vrij te uiten en alert te zijn om hem/haar vooral niet te beïnvloeden, maar om te proberen zo goed mogelijk de objectieve feiten te verzamelen en alles schriftelijk vast te leggen.
- b) Vervolgens moet de geloofwaardigheid van het gebeurde worden beoordeeld op basis van objectief geconstateerde feiten (waarnemingen of anderszins). Het is raadzaam dat alle personen in kwestie hun verdere deelname aan de activiteit beëindigen, om hun verklaring niet in gevaar te brengen.
- c) De vertrouwenspersoon zorgt voor een schriftelijke, en zoveel mogelijk objectieve verslaglegging (plaats, datum en tijd), met vermelding van de feiten en wat gehoord werd, en stel dit zo nodig ter beschikking aan de autoriteiten die mogelijk een officieel onderzoek willen instellen.
- d) Indien een minderjarige of een kwetsbaar persoon slachtoffer van misbruik is geworden, moet degene die op de hoogte werd gesteld van dit misbruik, melding doen bij de politie; aangifte kan alleen op persoonlijke titel gedaan worden door degenen die verantwoordelijk zijn voor het slachtoffer (ouders, voogd); deze dienen uiteraard te worden geïnformeerd, evenals de verantwoordelijken van de nationale en provinciale vereniging van Geloof en Licht.
- e) Er kunnen zich andere situaties voordoen waarbij de feiten 'twijfelachtig' zijn en waarbij het vervolgens toch nodig is om een onderzoek in te stellen vanwege een vermoeden van onschuld maar ook vanuit de gedachte dat elk risico op nieuw misbruik moet worden vermeden.
- f) Indien de feiten geloofwaardig zijn dient de persoon die het misbruik heeft gepleegd met onmiddellijke ingang uit de beweging te worden geschorst en van iedere verdere deelname aan activiteiten van Geloof en Licht worden uitgesloten.

5. Welke handelswijze wordt aanbevolen voor het omgaan met bewijsmateriaal of informatie over een lid van de gemeenschap inzake mishandeling of misbruik?

- We moeten ons ervan bewust zijn dat een persoon, die een vertrouwelijke melding omtrent misbruik ontvangt, hierdoor ernstig verontrust kan zijn en behoefte heeft aan iemand die uiterst discreet naar hem/haar kan luisteren, iemand die expertise heeft op dit gebied en weet hoe men verder dient te handelen.
- Deze informatie mag nooit worden onderschat.
- Het is daarom noodzakelijk om deze eerste signalen strikt vertrouwelijk te behandelen, met respect voor een vermoeden van onschuld, en uiterste geheimhouding te eisen van de persoon die een dergelijke situatie heeft veroorzaakt waarbij mogelijk de wet werd overtreden of waarbij deze gedragscode niet werd gerespecteerd. We moeten echter voorkomen dat de waarheid wordt stilgezwegen.
- Elke melding die gedaan wordt door een lid van een gemeenschap dient onmiddellijk te worden doorgegeven aan de nationale coördinator; deze zal regelmatig op de hoogte worden gehouden omtrent de voortgang van de situatie. Hij zal ook de provinciecoördinator op de hoogte stellen, die op zijn beurt de voorzitter van de raad van bestuur van Geloof en Licht Internationaal en de algemeen secretaris zal informeren.
- Indien de feiten bewezen worden geacht, dient men het slachtoffer te ondersteunen en te helpen om het trauma te verwoorden en een formele klacht in te dienen. Men moet voorkomen dat het slachtoffer zichzelf verantwoordelijk voelt voor het misbruik, vooral als het gepleegd werd door een gezagspersoon. De dader van het misbruik mag op geen enkele manier nog verder contact onderhouden met het slachtoffer en

eventueel ook niet met andere leden van de gemeenschap. Iedereen moet op gepaste wijze behandeld worden. De coördinator van de gemeenschap zal ervoor zorgen dat passende steun zal worden gegeven aan alle betrokkenen in kwestie, aan hun gezinsleden en aan hun begeleiders; deze steun zal ook worden aangeboden aan alle andere leden van de gemeenschap die door deze situatie werden getroffen.

Aanvullende informatie

- Gedragscode van de Nederlandse bisschoppenconferentie:
https://www.meldpuntgrensoverschrijdendgedragrkk.nl/wp-content/uploads/2018/04/Gedragscode_Pastoraat_2018.pdf
- Meldpunt Grensoverschrijdend gedrag van het RKK (Rooms-katholieke Kerk):
tel. 06 24 955 899, op ma-woe-vrij van 9-17 uur
Email: contact@rkmeldpunt.nl
Website: www.rkmeldpunt.nl

Ze luisteren naar je verhaal (mag ook anoniem), geven informatie over vervolgstappen en kunnen je in contact brengen met een vertrouwenspersoon.
- NOV Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk:
<https://www.vrijwilligerswerk.nl/themas/ivh-socialeveiligheid/default.aspx>
- Aanvragen VOG: gratisvog.nl of via Ministerie van Justitie en Veiligheid:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/arbeidsovereenkomst-en-cao/vraag-en-antwoord/vog-aanvragen>
- Algemene telefoonnummer van de politie: 0900-8844

19 maart 2025

Geloof en Licht Nederland
Meerweidenlaan 51, 1951 BW Velsen-Noord

www.geloofenlicht.nl

VERKLARING

t.b.v. activiteiten van Geloof en Licht in Nederland;
dient te worden ingevuld en ondertekend door personen
die als **vrijwilliger** deelnemen aan een activiteit van Geloof en Licht
en te worden verzonden naar de nationale coördinator.

Ik, ondergetekende (naam):

verklaar de gedragscode van Geloof en Licht te hebben gelezen en begrepen en ik beloof deze te respecteren en na te leven.

Het betreft de activiteit:

Datum: van tot

Opgesteld te (plaats):

Op (datum):

Handtekening:

VERKLARING

t.b.v. activiteiten van Geloof en Licht in Nederland;
dient te worden ingevuld en ondertekend
door de **coördinator van de gemeenschap**
en te worden verzonden naar de nationale coördinator.

Ik, ondergetekende:

Coördinator van de gemeenschap:

verklaar dat ik de gedragscode van Geloof en Licht heb gelezen en begrepen en ik beloof deze te respecteren en na te leven, evenals de wetgeving die in mijn land van kracht is. Tevens verklaar ik dat ik alle deelnemers geïnformeerd heb over de inhoud van de code. Ik verklaar dat ik door de nationale vereniging op de hoogte ben gesteld van de handelswijze die men – indien nodig – dient na te volgen.

Het betreft de activiteit:

Datum: van tot

Opgesteld te (plaats):

Op (datum):

Handtekening:

Algemene richtlijn met betrekking tot ongewenste intimiteiten en seksueel misbruik t.b.v. gemeenschappen van Geloof en Licht in Nederland¹

Alle coördinatoren en leden van het coördinatieteam ...

- zijn te allen tijde **alert!**
- zien erop toe dat kernleden (mensen met een verstandelijke beperking) onderling, of een kernlid samen met een ander lid, zich niet onnodig lang met zijn tweeën ophouden in één ruimte.
- volgen hun intuïtie bij verdachte situaties: dat gevoel is vaak juist en kan e.e.a. voorkomen.

In geval van mogelijke ongewenste intimiteiten ...

- wijst men de familie van het slachtoffer op het feit dat – indien nodig – zij zelf persoonlijk **aangifte** moeten doen (en niet Geloof en Licht).
- doet Geloof en Licht wel altijd **melding** bij de politie overeenkomstig adequaat verantwoord handelen ten opzichte van het slachtoffer en de familie.
- zorgt men ervoor niet zelf voor politie of rechter te spelen, om een eventueel officieel onderzoek niet te belemmeren; om diezelfde reden praat men zo min mogelijk met andere mensen over het vermeende voorval.
- kan een eventuele dader zelf ook actie ondernemen in zijn eigen voordeel.
- kan de coördinator van de eigen gemeenschap, maar ook de nationale coördinator een vertrouwensrol vervullen in deze.
- kan men ook een externe vertrouwenspersoon aanwijzen.
- is het niet nodig en zelfs onwenselijk om alle andere gemeenschapsleden op de hoogte te stellen van wat er gebeurd is. Een mededeling volstaat: de desbetreffende persoon komt voortaan niet meer naar de bijeenkomst.
- wordt nagegaan of er nog nazorg nodig is voor het slachtoffer en wie dat het beste kan doen.

¹ Deze richtlijn kwam tot stand in september 2014 na een scholing omtrent seksueel ongewenst gedrag, gegeven aan de coördinatieteams van Geloof en Licht Nederland, door Ina Rendering, Seksueel advies en training.

Ik doe niemand pijn!

Ik hoor bij een gemeenschap van Geloof en Licht.

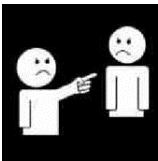
Daarom beloof ik:

dat ik niemand zal slaan of pijn zal doen

dat ik niemand beledig of uitscheld

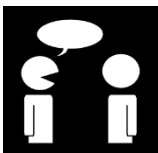
dat ik niemand bang maak of bedreig

dat ik niemand aanraak die dat niet wil

dat ik de vrijheid van iedereen respecteer

als ik merk dat iemand zich niet aan deze regels houdt of als ik mij niet prettig voel, dan praat ik met de verantwoordelijke van mijn gemeenschap.

Taak van de vertrouwenspersoon

De Nationale Raad van Geloof en Licht Nederland heeft 2 interne vertrouwenspersonen aangewezen ten behoeve van eenieder die in vertrouwen wil spreken over zaken waarin de fysieke of mentale veiligheid of welbevinden van een persoon mogelijk in het geding is. Een organisatie is vrij om zelf te kiezen voor een interne of externe vertrouwenspersoon of een combinatie van beiden. Een interne vertrouwenspersoon heeft als voordeel dat deze de organisatiecultuur en -structuur goed kent, waardoor het laagdrempeliger kan zijn om hulp te zoeken. Daarnaast is het juist voor onze leden met een verstandelijke beperking belangrijk om te kunnen spreken met een voor hen vertrouwde persoon.

Deze vertrouwenspersonen zijn:

Hanneke Kwekkeboom
Telefoonnummer: **06 13844937**
Email: kwekk026@planet.nl

Jeanne Janssen-Bakermans
Telefoonnummer: **06 26956235**
Email: ja-ba@live.nl

De vertrouwenspersoon gaat in eerste instantie na of er in een conflict door bemiddeling een oplossing kan worden bereikt.

- De vertrouwenspersoon gaat na of de gebeurtenis aanleiding geeft tot het indienen van een klacht. Hij/zij begeleidt de klager desgewenst bij de verdere procedure en verleent desgewenst bijstand bij het bij het doen van aangifte bij politie of justitie.
- Indien de vertrouwenspersoon slechts aanwijzingen, doch geen concrete klachten bereiken, kan hij/zij deze ter kennis brengen bij de verantwoordelijken van Geloof en Licht Nederland.
- De vertrouwenspersoon kan gevraagd of ongevraagd advies geven aan de verantwoordelijken van Geloof en Licht Nederland over de te nemen besluiten.
- De vertrouwenspersoon neemt bij haar werkzaamheden de grootst mogelijke zorg in acht. Zij is verplicht tot geheimhouding van alle zaken die zij in die hoedanigheid verneemt. Deze plicht vervalt niet nadat betrokkene zijn taak als vertrouwenspersoon heeft beëindigd.